

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความคาดหวังของบุคลากรสาธารณสุขต่อบทบาทหน้าที่ของ
ทันตภิบาล กรณีศึกษา : จังหวัดตรัง

ผู้เขียน

นางสาวนิมมานรดี นานซ้ำ

ปริญญา

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผศ. ดร.ทรงวุฒิ ดวงรัตนพันธ์
อ.ทพ.วิชัย วิวัฒน์คุณูปการ

ประธานกรรมการ
กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของบุคลากร
สาธารณสุขต่อบทบาทหน้าที่ของทันตภิบาล ภายใต้กระแสการปฏิรูปในสังคมไทย 3 ระบบ คือ
การปฏิรูประบบสุขภาพ การปฏิรูประบบราชการ และการปฏิรูปองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดย
ทำการศึกษาพื้นที่จังหวัดตรัง ระหว่างเดือนมีนาคม 2548 – สิงหาคม 2548 ทำการเก็บรวบรวม
ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยศึกษาในบุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับทันตภิบาลทั้งใน
สายการบริการและสายการผลิต ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสาธารณสุข ทันตแพทย์ ทันตภิบาล
และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. บทบาทหน้าที่ของทันตภิบาล ภายใต้กระแสการปฏิรูประบบสุขภาพ ยังคงไม่แตกต่าง
จากก่อนการปฏิรูประบบสุขภาพ คือ มีงานบริการทันตกรรมขั้นพื้นฐาน เป็นบทบาทหน้าที่
หลัก ประกอบด้วย ถอนฟัน อุดฟัน และขูดหินปูน บทบาทหน้าที่รองลงมาคือ งานส่งเสริมสุขภาพ
และป้องกันโรคในช่องปาก ประกอบด้วย การให้ทันตสุขศึกษา การเคลือบหลุมร่องฟัน และการ
สำรวจสภาวะช่องปาก ทั้งนี้เป็นไปตามนโยบายที่ส่วนกลางกำหนดมาให้ปฏิบัติเท่านั้น สำหรับ

ความคาดหวังของบุคลากรสาธารณสุขต่อบทบาทหน้าที่ของทันตภิบาลภายใต้กระแสการปฏิรูประบบสุขภาพ คือต้องการให้ทันตภิบาลมีความเป็นวิชาการด้านสร้างเสริมทันตสุขภาพมากขึ้น และมีการทำงานเป็นทีมในลักษณะ “ทีมสุขภาพ” มากขึ้น

2. ภายใต้กระแสการปฏิรูประบบราชการ นับตั้งแต่การปรับเปลี่ยนปรัชญาและค่านิยมของระบบราชการที่ยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก มาตรการลดกำลังคนภาครัฐ และกระบวนการบริหารที่มุ่งการใช้งบประมาณ โดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จของงาน มิได้ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของทันตภิบาล งานบริการขั้นพื้นฐานและงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก ยังคงเป็นงานหลัก อย่างไรก็ตามกระแสการปฏิรูประบบราชการดังกล่าว ส่งผลให้ทันตภิบาลไม่ได้รับการบรรจุในฐานะข้าราชการ แต่เป็นลูกจ้างชั่วคราว ทำให้เกิดปัญหาด้านขวัญกำลังใจของทันตภิบาล ปัญหาการลาออกของทันตภิบาลมากขึ้น และปัญหาการสรรหาบุคลากรบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาศึกษาในหลักสูตรทันตภิบาล เพราะยังไม่เห็นความมั่นคงและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ของทันตภิบาล ภายใต้กระแสการปฏิรูประบบราชการ คือให้ทันตภิบาลปฏิบัติงานโดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และไม่ควรให้ความก้าวหน้าในระบบราชการมาเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และต้องการให้ทันตภิบาลพัฒนาตนเองในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เนื่องจากความไม่ชัดเจนของการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้บทบาทหน้าที่ของทันตภิบาล ในการดำเนินงานทันตสาธารณสุข ภายใต้กระแสการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีค่อนข้างน้อย มีเพียงการใช้งบประมาณขององค์กรท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการจัดซื้อครุภัณฑ์ทันตกรรม ให้กับสถานอนามัยเท่านั้น สำหรับความคาดหวังของบุคลากรสาธารณสุข ต่อบทบาทหน้าที่ของทันตภิบาล ภายใต้การปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เพียงต้องการให้ทันตภิบาลมีทักษะในการประสานงานกับองค์กรส่วนท้องถิ่น และปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง

4. ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้

- 4.1 ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของทันตภิบาลให้ชัดเจน
- 4.2 ควรมีหลักสูตรทันตภิบาล 4 ปี
- 4.3 ควรมีใบประกอบวิชาชีพทันตสาธารณสุข สำหรับทันตภิบาล

Independent Study Title Expectation of Public Health Personnel to work
the Roles of Dental Nurse
Case Study : Trang Province

Author Miss Nimmanaradee Nancha

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Asst. Prof. Soungvuth Toungratanaphan Chairperson

Lect. Wichai Wiwacunoopakarn Member

ABSTRACT

The objective of this qualitative study was to find out the expectations of health personnel to dental nurses' roles under the consequences of health care reform, government system reform, and government authority decentralization in Trang province. In-depth interview was applied with health personnel including dentists both in service and academic sectors from March to August 2005.

The results revealed that:

1. Dental nurses never changed their roles from prior to health care reform. Their main works are still tooth extraction, filling, and scaling. The minors are dental health promotion added with dental health education, sealant, and oral health survey. These jobs are designed from central health authority. The expectations show that the dental nurses should be more professional in dental health promotion and should work with the health team.

2. According to the government system reform, the change for people benefit, downsizing government employee and managing under result-based process have scarcely effected to the government dental nurses' roles. However, after this reform the new graduate dental nurses would not be allowed to be the government officer. Some decided to quit their job. This phenomenon might be the continuous problems not only the decision of dental nurses to work in government system but also the decision of the person to study in dental nurse school. The expectations of health personnel to dental nurses were the working first for people later for their own career promotion, and the enhancing their computer skill.

3. The dental nurses working under the government authority decentralization in health center have only contacted with Tambon administration organization and gotten fund for buying the dental materials. The health personnel expected the dental nurses to collaborate with local authority and to work with the community.

4. The suggestions from this study;
- 4.1 The dental nurses' roles should be determined clearly
 - 4.2 The dental nurses curriculum should be 4 year-term
 - 4.3 The dental nurses should have the license



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved